

Monumentnummer*: 518455

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 11 december 2001
Kadaster deel/nr 82898/34

Woonplaats*	Gemeente*		Provincie*				
Amsterdam	Amsterdam		Noord-Holland				
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Rokin	78 A	A		1012 KW	Amsterdam		
Rokin	80			1012 KW	Amsterdam		
Rokin	82			1012 KW	Amsterdam		
Rokin	78			1012 KW	Amsterdam		
Enge Kapelsteeg	2			1012 NT	Amsterdam		
Enge Kapelsteeg	4			1012 NT	Amsterdam		
Enge Kapelsteeg	6			1012 NT	Amsterdam		
Enge Kapelsteeg	8			1012 NT	Amsterdam		
Kalverstraat	81			1012 PA	Amsterdam		
Kalverstraat	83			1012 PA	Amsterdam		
Kalverstraat	85			1012 PA	Amsterdam		
Kalverstraat	87			1012 PA	Amsterdam		
Wijde Kapelsteeg	3			1012 NS	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Amsterdam	F				6273		
Amsterdam	F				6276		
Amsterdam	F				6275		
Amsterdam	F				6274		
Amsterdam	F				6277		

Omschrijving**

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Inleiding

In opdracht van de Nederduitsch Hervormde Gemeente in 1908- 1912 tot stand gekomen KERK en WINKELS. Gezamenlijk vormen zij het bouwblok omgeven door het Rokin, de Kalverstraat, de Enge Kapelsteeg en de Wijde Kapelsteeg. De panden Rokin huisnummer 74 en 76 - gelegen binnen het bouwblok, maar geen deel uitmakend van het ontwerp - vallen buiten de bescherming. Op de hoek van de Kalverstraat en de Wijde Kapelsteeg zijn de winkelpuizen recent vernieuwd. In het midden van het bouwblok bevindt zich de voormalige kerk, de zogenaamde Nieuwezijds Kapel met aangrenzend de predikantskamer, diakenkamer en het catechisatielokaal. Deze kerk bevindt zich op de plaats van de voormalige 'Heilige Stede'. De toegangen tot de kerk bevinden zich in de Enge en de Wijde Kapelsteeg. Gebouwd in de jaren 1908-1912 naar een ontwerp van architect C.B. Posthumus Meyjes. Eén jaar later, in 1909, begon men naar een ontwerp van dezelfde architect met de bouw van de omringende winkels met bovenwoningen en opslagruimte en magazijnen. In de winkelruimte aan de zijde van het Rokin vestigde zich destijds de kunsthandel E.J. van Wisselingh & Co. Posthumus Meyjes heeft gebruik gemaakt van een Berlagiaans getinte art nouveau met historiserende details in de stijl van de neo-Hollandse renaissance. In het interieur van de kapel en bij de entree aan het Rokin en bij de daarboven gelegen zaalruimte zijn verschillende onderdelen bewaard gebleven.

Omschrijving

Nieuwezijds Kapel.

Op een rechthoekig grondplan tot stand gekomen kapel met een centrale octagonale gebedsruimte met galerij. Aan weerszijden lagere bebouwing met puntgevels met vlechting of rechte gevelbeëindiging en met zadel- respectievelijk schilddak. Kapel heeft tentdak met acht met leien gedekte schilden. Op de schilden een kleine dakkapel met venster met geled draairaam. Lantaarn met zuilen, verhoging met balustrade en opzetstukken. Het muurwerk van de kapel is door de omringende bebouwing vrijwel geheel aan het zicht onttrokken. Muurwerk opgebouwd uit bruinrode baksteen in staand verband vermetseld. Puntgevels op de afgeschuinde hoeken en gedrukte boogfriezen onder de delen met een rechte gevelbeëindiging. Aan de gevels verder natuurstenen details en lijstwerk. In de puntgevels drievoudige vensterpartij en natuurstenen bekroning op de schouders en de top. Rondom grote gotiserende vensters met cirkelvormige geleding boven altemnerend drie of vijf lancetten. In het interieur valt het grote koepelgewelf met ribben op. Muurvlakken met decoratief gebruik van gekleurde en geglazuurde baksteen. Acht natuurstenen pijlers met kolonnetten en kapitelen. Aan de westzijde een gedicht intercolumnium met klankbord van de preekstoel. Overige intercolumnia geven toegang tot de omringende ruimten. Aan twee zijden boven deze ruimten een galerij met houten balustrade. Verder enkele oorspronkelijke deuren en gemetselde lambrisering met geglazuurde baksteen. Aan de oostzijde bevindt zich een toegang met dubbele openslaande kerkdeuren en meervoudig geled bovenlicht met glas-in-lood raamvulling. Hierboven het orgel met aangrenzende orgelruimte. Dit orgel valt buiten de bescherming.

Bebouwing aan de zijde van het Rokin.

Bebouwing op samengesteld rechthoekig grondplan met vier bouwlagen: souterrain, begane grond en twee verdiepingen onder een kap. De gevel is asymmetrisch van opzet met een geaccentueerd rechter deel dat licht vooruit springt en twee maal drie traveeën breed is met daartussen een ingangspartij van twee traveeën breed, respectievelijk eindigend in topgevels en een rechte lijst. Links hiervan een vier traveeën breed deel, overgaand in de hoekpartij met torenvormige opbouw. Gemetselde gevels in staand verband afgewisseld met speklagen. Dakschilden gedekt met pannen. Tweetal dakkapellen onder rechte beëindiging met dubbele draairamen. De begane

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

grond is opgebouwd uit natuursteen en rust op een geprofileerde plint. Drie brede en gelede winkelruiten onder segmentboog met geleed bovenlicht. Tussen twee van deze winkelruiten en aan de rechterzijde een pilaster met kapiteel als console voor bouwbeeldhouwwerk met wapenschild. De toegangspartij met stoep en portiek onder rondboog. Boven een omlopende cordonlijst bevindt zich een fronton met timpaan in de top. Sierende opzet- en rechte klauwstukken. Hierboven hoge vensterpartijen met horizontale geleiding worden omgeven door natuurstenen lijst met tanden. Op de tweede verdieping en kapverdieping hebben de vensters een toging. Het linker deel heeft een rechte beëindiging. Boven de cordonlijst per verdieping een brede samengestelde vensterpartij. De hoek met de Enge Kapelsteeg is aan de onderzijde afgeschuind en wordt benadrukt door een overhoeks geplaatste erker die zich voortzet als hoektoren. De voormalige toegang op de begane grond is gevat in een natuurstenen kader met tandlijst; ook het venster op de verdieping heeft een natuurstenen enkadrering. Het samengestelde venster op de tweede verdieping heeft boven de bovendorpel een concaaf natuurstenen reliëf. De torenopbouw heeft enkele frontons, lijstwerk met tanding en een koepeldak met zinken dekking. In het interieur bevindt zich een ruime centrale entree met trappenhuis. Op de verdieping een oorspronkelijke zaal met plafond met moer- en kinderbalken met sleutelstukken en beschilderde plafonddelen. De trappen hebben houten trappalen en hekwerk. De wanden hebben een houten lambriserings; de vierkante pijlers hebben een florale decoratie. De radiatoren worden door schermen aan het oog onttrokken. Gemetselde achtergevel met vensters.

Bebouwing aan de zijde van de Enge Kapelsteeg.

Symmetrische gevel opgebouwd uit bruinrode baksteen in staand verband vermetseld en afgewisseld met natuurstenen accenten. In het midden een deel van één bouwlaag op plint met rechte gevelbeëindiging en schilddak met twee kleine dakkapellen. Dit deel fungeert als iets excentrisch geplaatst poortgebouw tot de achterliggende kapel. Rechts van het midden de eigenlijke poort onder segmentboog op vrijstaande zuilen op hoge sokkel. Verder een kleine stoep en een hekwerk uit smeedijzer. Links hiervan een kleinere poort met vergelijkbaar hekwerk. Aan weerszijden van de toegangspoorten brede en meervoudig gelede vensterpartijen. Aan de rechterzijde van de gevel aan de Enge Kapelsteeg de zijgevel van de bebouwing aan het Rokin onder dakschild met dakkapellen en hoge gemetselde schoorsteen. Aan de rechterzijde van dit deel de torenachtige erker op de hoek met het Rokin. Als pendant bevindt zich ook links een dergelijke torenopbouw met eenvoudiger vensters maar met gelijke beëindiging en koepeldak. Brede winkelruit aan de oostzijde. Verder gelede vensters met bovenlichten en een tweetal eenvoudige toegangen. Aan de linkerzijde van de gevel aan de Enge Kapelsteeg de zijgevel van de bebouwing met de voorgevel aan de Kalverstraat onder dakschild met twee dakkapellen. Ook hier twee flankerende torenopbouwen, brede winkelruit in het westelijk deel, verder gelede vensters met bovenlichten en eenvoudige toegang.

Bebouwing aan de zijde van de Kalverstraat. Symmetrische en sterk horizontaal en verticaal gelede gevel van bebouwing op plint met vijf bouwlagen op samengesteld rechthoekig grondplan, opgebouwd uit overwegend in staand verband vermetselde bruinrode baksteen, afgewisseld met gebruik van natuurstenen accenten. Zowel aan de noord- als aan de zuidzijde een afgeschuind deel op de hoofdverdieping, waarboven een overhoeks geplaatste erker uitlopend in een torenachtige bekroning. Uitwerking van de erker en torenopbouw is vergelijkbaar met die op de hoek van de Enge Kapelsteeg en het Rokin. Oorspronkelijk zes brede en gelede winkelruiten onder segmentboog. De twee winkelruiten aan de linkerzijde zijn grotendeels gewijzigd. Links en rechts van het midden een deel onder puntgevel met natuurstenen timpaan en opzetstukken. Pilasters met natuurstenen blokken flankeren de gelede vensters met roedenverdeling in de bovenlichten. Het venster op de tweede verdieping heeft een Frans balkon met siersmeedijzeren hek. Het overige deel van de gevel heeft eveneens gelede vensters met roedenverdeling in de bovenlichten en met natuurstenen dorpels en gemetselde strekken en hanekammen. Enkele tussenliggende pilaster met opzetstuk. Gemetselde achtergevel met dubbele

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

puntgevel en vensters.

Bebouwing aan de zijde van de Wijde Kapelsteeg.

Gevel op plint opgebouwd uit overwegend in staand verband vermetselde bruinrode baksteen afgewisseld met natuurstenen accenten. Aan de oostzijde de van de bescherming uitgesloten bebouwing op de hoek met het Rokin. In het midden een deel van één bouwlaag. Deze excentrisch ten opzichte van de achterliggende kapel geplaatste bebouwing diende destijds als poortgebouw. Dit deel heeft een rechte gevelbeëindiging en een schilddak met twee kleine dakkapellen. Links van het midden de eigenlijke poort met stoep, pilasters en rondboog met florale decoratie in de zwikken. Verder dragen de pilasters een hoofdgestel. Een hekwerk sluit de poort af. Links van deze poort een tweede en eenvoudiger poort met vergelijkbaar hekwerk. Aan de rechterzijde drie meervoudig gelede vensters. Geheel rechts de zijgevel van de bebouwing met de voorgevel aan de zijde van de Kalverstraat. Gevel op plint, rechte beëindiging, dakschild met dakkapel, niet meer oorspronkelijke brede winkelruit, verdere gelede vensters, eenvoudige toegang, natuurstenen dorpels en gemetselde strekken en hanekammen.

Waardering

Kerk met omringende winkelbebouwing van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde. Als samengesteld object van belang vanwege de architectuurhistorische waarde. Bijzondere betekenis van het object wegens de situering, verbonden met de ontwikkeling van de stad. Van situationele waarde wegens de bijzondere wijze van verkaveling en inrichting. Het orgel is niet beschermwaardig.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Religieuze gebouwen

Religieuze gebouwen

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Winkel (G)

Kerk en kerkonderdeel

Kerk en kerkonderdeel

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Winkel (G2)

Consistorie

Kerk

Catechisatielokaal